

In Nederland is de uit Noord- en Zuid-Amerika afkomstige *Baccharis* een nog onbekende plant. Dat is jammer want de heester heeft enkele goed bruikbare eigenschappen. Zo groeit hij nog op arme grond en heeft hij geen moeite met zeewind.

Tekst en foto: Emiel van den Berg

Baccharis hoort tot de Asteraceae, de composietenfamilie. Bij de heesters zijn onder andere *Olearia*, *Santolina*, *Brachyglottis* (syn. *Senecio*) en *Artemisia* familiegenoten. Van de vele vaste planten die tot de familie van de samengesteldbloemigen behoren, zijn *Aster*, *Erigeron*, *Solidago* en *Vernonia* slechts enkele voorbeelden. *Baccharis* telt circa 350 verschillende soorten die van nature voorkomen in verschillende regionen van Noord- en Zuid-Amerika. In Nederland zijn slechts een paar soorten bekend. Met name de soorten uit het uiterste zuiden van Zuid-Amerika en die uit Noord-Amerika hebben hier kans van slagen. De wetenschappelijk naam *Baccharis* is een verwijzing naar de Griekse god *Bacchus*. Het is ook de oude Griekse naam van een plant waarvan men de wortel gebruikte om er een aangename ruikende olie uit te halen. *Linnaeus* nam de naam over en gaf hem willekeurig aan een andere heester die we tot op de dag van vandaag *Baccharis* noemen. De Nederlandse naam is kruisstruik.

TWEEHUIZIG

Opvallend aan *Baccharis* zijn de wat hoekige twijgen die iets glanzend zijn. Het blad is omgekeerd eirond en loopt spits toe, een ander duidelijk kenmerk. De bladrand is grof gezaagd. De bladeren die aan de bloemt看ijgen staan, verschillen duidelijk. Die zijn meestal veel kleiner en gaafrandig. Aan de uiteinden van het eenjarige hout verschijnen vanaf augustus de bloempluimen. De bloemhoofdjes staan dicht bijeen en zijn geheel omgeven door omwindselblaadjes. Opvallend bij *Baccharis* is dat de buisbloemen – bij alle samengesteldbloemige planten bevinden die zich midden in de bloem – wel voorkomen maar de lintbloemen – die zich aan de rand van de bloem bevinden – vrijwel ontbreken. Na de bloei volgt wit vruchtpluis. *Baccharis* is tweehuizig dus kent zowel mannelijke als vrouwelijke planten.

Amelanchier 'Ballerina'

Baccharis groeit vooral goed in de kuststreek

B. halimifolia, de voor Nederland bekendste soort, groeit in de kuststreken van Noord-Amerika, van Massachusetts tot Florida, en in Texas. Vaak op arme grond. Deze bladverliezende soort – die redelijk goed bestand is tegen het weerbarstige klimaat van West-Europa – werd in 1683 in Europa ingevoerd en in delen van Zuid-Europa heeft de plant zich daarna tot lastig onkruid kunnen ontwikkelen. *B. halimifolia* heeft een breed opgaand groeiwijze tot drie meter hoogte. Hoewel de winterhardheid van de struik betrouwbaar is, groeit hij in Nederland bij voorkeur op een beschutte standplaats. Mochten de takken tijdens een hele strenge vorstperiode wat invriezen dan loopt een volwassen struik vaak vanuit lager gelegen knoppen probleemloos weer uit. Die takken van *B. halimifolia* – die ook voor de snij worden gebruikt – zijn licht gegroefd en het wat dikke en leerachtige dof grijsgroene blad is 2 tot 7 lang en omgekeerd eirond. De top is spits en de bladrand grof gezaagd.

BODEMBEDEKKER

De bloemen van *B. halimifolia* zijn klein en crèmewit. Vanaf begin oktober verschijnen ze op eenjarig hout, dus eventueel invriezen tijdens een strenge winter heeft geen nadelige invloed

op de bloei. De bloemen zijn klein en roze tot grijsroze van kleur. Na de bloei geven de vrouwelijke planten zilverwit vruchtpluis waarvan de kleine zaden vastzitten. Zo worden de zaden op een eenvoudige manier door de wind verspreid. Omdat het vruchtpluis lange tijd aan de struik blijft zitten, wordt dit ook als een sierwaarde gezien. 'Magical Mystery', 'Magical Silver' en 'Magical Star' zijn selecties met een overdaad aan zilverwit vruchtpluis. Groot voordeel van *B. halimifolia* is de verdraagzaamheid van zeewind. In tuinen langs de kust komt hij daarom het meest voor. Omdat snoei goed wordt verdragen, is de struik in die regionen – en zeker ook in subtropische gebieden – goed geschikt als haagplant. *B. magellanica* groeit van nature in het zuiden van Chili en Argentinië en is ook voldoende winterhard voor Nederland. De kleine struik heeft een bodembedekkende groeiwijze tot 20 cm hoogte. Het wintergroene blad is klein, tot 1 cm lang, en heeft een donkergroene kleur. In de tweede helft van de zomer verschijnen de crèmewitte bloemen die ook bij deze soort gevolgd worden door pluizige vruchtjes. 'Baca' is een cultivar gewonnen uit zaailingen. Hij wordt vegetatief vermeerderd en heeft goede bodembedekkende eigenschappen.